

Stanovisko Slovenskej republiky k správe komisára Rady Európy pre ľudské práva v nadväznosti na jeho návštevu SR v dňoch 15. – 19. júna 2015

Slovenská republika sa so záujmom oboznámila so správou komisára Rady Európy pre ľudské práva v nadväznosti na jeho návštevu SR v dňoch 15. – 19. júna 2015. Vecne príslušné rezorty SR sa budú snažiť zohľadniť komisárovo odporúčania adresované SR vo svojej ďalšej činnosti s cieľom dôsledne dodržiavať a ďalej rozvíjať ľudské práva v SR. Správa komisára o SR bude aj predmetom rokovania poradného orgánu vlády – Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. SR víta možnosť konštruktívneho dialógu s Úradom komisára a ďakuje za úzku spoluprácu počas návštevy aj po jej uskutočnení.

V súvislosti so správou si SR dovoľuje uviesť nasledovné:

Od vykonania komisárovej návštevy došlo k pokroku v určitých oblastiach či uskutočneniu niekoľkých krokov v problematike, ktorá je aj predmetom záujmu komisára RE pre ľudské práva.

- Dňa 30. júna 2015 bol v Národnej rade SR schválený vládny návrh novely zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých iných zákonov v znení neskorších predpisov (školský zákon) s legislatívnymi opatreniami vedúcimi k zlepšeniu situácie vo vzdelávaní žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorých výraznú časť tvoria deti z marginalizovaných rómskych komunít. Novelu zákona pripravilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej ministerstvo školstva) vzhľadom k medzinárodným záväzkom SR ako aj k neustálemu upozorňovaniu SR zo strany medzinárodných organizácií na údajnú diskrimináciu a segregáciu SR vo vzdelávaní rómskych detí a žiakov. Cieľom je týmito ďalšími legislatívnymi opatreniami v oblasti segregácie a diskriminácie dosiahnuť takú aplikáciu školského zákona, ktorý nedovoľuje zamieňať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby na základe zdravotného znevýhodnenia so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vyplývajúcimi výlučne zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Zmeny v školskom zákone

1. V právnej norme sa priamo ustanovilo, že dieťa alebo žiak, ktorého špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú výlučne z jeho vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí, nemôže byť prijatý do špeciálnej školy alebo do špeciálnej triedy materskej školy, špeciálnej triedy základnej školy alebo do špeciálnej triedy strednej školy. V praxi to znamená, že dôvodom na zaradenie do špeciálnej školy nemôže byť iba pôvod zo sociálne znevýhodneného prostredia.

2. V zákone sa explicitne a priamo ustanovuje zaraďovanie detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia do tried s ostatnými deťmi a žiakmi. Toto opatrenie jednoznačne zabraňuje segregácii.

3. Novela upravuje fungovanie špecializovanej triedy – tá slúži na to, aby sa v nej žiaci, ktorí by nezvládli vzdelávanie v príslušnom ročníku, „doučili“ a „dobešli“ chýbajúce vedomosti. Do tejto triedy sa zaraďujú žiaci na návrh triedneho učiteľa, po vyjadrení výchovného poradcu a so súhlasom rodiča (zákonného zástupcu) na maximálne 1 rok. Oproti predchádzajúcej legislatívnej úprave sa maximálna dĺžka zaradenia žiaka v takejto triede explicitne obmedzila.

4. Zmeny sa týkajú aj poskytovania príspevku na žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Dostanú ho iba žiaci zo SZP, ktorí budú zaradení v „bežnej triede“.

5. Sprísňuje sa kontrolný mechanizmus štátu nad činnosťou školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie, ako aj umožnenie relevantným subjektom prehodnotiť diagnostické postupy a návrhy na zaradenie dieťaťa alebo žiaka do konkrétnej formy vzdelávania a výchovy. Umožňuje sa Štátnej školskej inšpekcii považovať za závažný nedostatok v činnosti špeciálneho výchovného zariadenia alebo školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie aj napríklad vykonávanie nesprávnej diagnostiky, čo je nevyhnutné pre správne zaradenie dieťaťa na vzdelávanie podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Hlavne

§ 107

Výchova a vzdelávanie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

(1) *Výchova a vzdelávanie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia sa v školách uskutočňuje podľa individuálnych podmienok. Individuálnymi podmienkami sú*

a) úprava organizácie výchovy a vzdelávania,

b) úprava prostredia, v ktorom sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje alebo

c) uplatnenie špecifických metód a foriem výchovy a vzdelávania.

(2) *Dieťa alebo žiak, ktorého špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú výlučne z jeho vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí, nemôže byť prijatý do špeciálnej školy alebo do špeciálnej triedy materskej školy, špeciálnej triedy základnej školy alebo do špeciálnej triedy strednej školy.*

(3) *Deti zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia sa zaraďujú do triedy materskej školy, triedy základnej školy alebo do triedy strednej školy spolu s ostatnými deťmi alebo žiakmi. To neplatí, ak ide o zaradenie žiaka zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorý je zaradený*

a) do nultého ročníka základnej školy s informovaným súhlasom zákonného zástupcu alebo

b) do špecializovanej triedy podľa § 29 ods. 11.

(4) Ministerstvo školstva môže poskytnúť zriaďovateľovi školy podľa § 27 ods. 2 písm. b) príspevok na skvalitnenie podmienok na výchovu a vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (ďalej len „príspevok na žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia“). Príspevok na žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia sa poskytuje podľa počtu žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorí nie sú vzdelávaní v špeciálnej triede alebo formou školskej integrácie, na úhradu nákladov na

a) mzdu alebo plat asistenta učiteľa pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia vrátane poistného na povinné verejné zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie, príspevku na starobné dôchodkové sporenie a príspevku na doplnkové dôchodkové sporenie,

b) vybavenie didaktickou technikou a učebnými pomôckami,

c) účasť žiakov na aktivitách podľa § 30 ods. 7,

d) výchovu a vzdelávanie žiakov v špecializovaných triedach,

e) zabránenie prenosu nákazy prenosného ochorenia,

f) príplatok⁶¹) za prácu so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia.

(5) Výšku príspevku na žiaka zo sociálne znevýhodneného prostredia určuje a zverejňuje ministerstvo školstva na svojom webovom sídle.“

Poznámka pod čiarou k odkazu 61 znie:

„⁶¹) § 14d zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme v znení zákona č. 390/2011 Z. z.“

- Dňa 26. augusta 2015 schválila vláda SR návrh novely Trestného zákona, ktorá okrem iného dopĺňa ustanovenia o osobitnom motíve v § 140 písmene d) a f) Trestného zákona o dôvody založené na pohlaví a rode. Navrhovaná zmena súvisí s úpravou zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov a identifikovaného narastajúceho počtu prípadov násilných trestných činov, ktorých motívom je práve nenávisť voči pohlaviu (predovšetkým voči ženám ako skupine), resp. k transrodovým osobám. Návrh novely dopĺňa Trestný zákon nasledovne:

V § 140 písm. d) sa za slovo „pôvodu rodu,“ vkladajú slová „pohlaviu alebo rodu,“.

V § 140 písm. f) sa za slovo „pleti,“ vkladajú slová „nenávisť z dôvodu pohlavia alebo rodu,“.

Zároveň uvádzame, že Trestný zákon už v súčasnej podobe postihuje aj trestné činy spáchané podľa osobitného motívu podľa § 140 v písmene f) z národnostnej, etnickej alebo rasovej nenávisti, nenávisti z dôvodu farby pleti, nenávisti pre sexuálnu orientáciu alebo, podľa g) so sexuálnym motívom.

- Dňa 29. septembra 2015 vyslovila Národná rada SR súhlas s ratifikáciou Dohovoru RE o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním (tzv. Lanzarotský dohovor).

K jednotlivým častiam a bodom správy:

K oblasti diskriminácie uvádzame: Zákon 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) nerozlišuje stupeň ochrany podľa dôvodu diskriminácie. Zákon iba taxatívne vymenováva výnimky z povinnosti dodržiavať rovnaké zaobchádzanie pre odôvodnené prípady.

K bodu 14 uvádzame, že splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity je poradným orgánom vlády SR pre problematiku rómskych komunít v SR, pričom realizuje systémové opatrenia na zlepšenie ich postavenia a integráciu do spoločnosti. Splnomocnenec pre rómske komunity je za výkon svojej funkcie a za činnosť úradu splnomocnenca pre rómske komunity zodpovedný vláde SR a svoju činnosť koordinuje s ministrom vnútra SR.

K bodu 57 uvádzame, že systematické a primerané školenia orgánov činných v trestnom konaní pre rozpoznanie, účinné prešetrenie a sankcionovanie nenávisťou motivovaných trestných činov v SR prebiehajú, a to nielen na úrovni Policajného zboru, ale aj z úrovne prokuratúry. Údajom o nenávisťou motivovaných prejavoch a trestných činov je zo strany prokuratúry dlhodobo venovaná pozornosť, jej vyhodnotenia sú súčasťou každoročne zverejňovaných správ o činnosti prokuratúry Slovenskej republiky. Pre potreby Policajného zboru bol vypracovaný akreditovaný školiaci projekt pod názvom „Školenie školiteľov“, v rámci ktorého sú školení policajti stretávajúci sa v rámci svojej praxe s trestnými činnými extrémizmu a trestnými činnými rasovo motivovanými, pričom projekt sa realizuje od roku 2013.

K bodu 65 na doplnenie uvádzame, že od roku 2014 Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity (ÚSVRK) usporadúva pri príležitosti Medzinárodného dňa Rómov (8. apríl) slávnostný galavečer „Amaro Džives – Naš deň“, ktorý je vysielaný verejnoprávnou televíziou v hlavnom vysielacom čase. Súčasťou galavečera je aj cena splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity ROMIPEN, ktorou sú každoročne oceňované 3 osobnosti, ktoré sa zaslúžili o zlepšenie vzťahov medzi Rómami a majoritným obyvateľstvom a o politické, vzdelanostné a kultúrne pozdvihnutie Rómov.

ÚSVRK od roku 2014 vydáva časopis s názvom *Romane nevipena – Rómske noviny*, ktorého cieľom je zvýšiť informovanosť miest a obcí ako aj pracovníkov pomocných profesií (napr.

asistent učiteľa, terénny sociálny pracovník, komunitný pracovník, asistent osvetu zdravia, policajný referent špecialista a pod.) zúčastňujúcich sa na projektoch zameraných na zlepšenie situácie rómskych komunít na Slovensku. Periodikum je vydávané v printovej a elektronickej forme a zverejňované na webovom sídle ÚSVRK.

Rovnako ÚSVRK v spolupráci s verejnoprávnu televíziou každoročne realizuje spomienkové podujatie pri príležitosti pripomenutia si pamätného dňa rómskeho holokaustu – Poraimos (2. augusta).

K bodu 69 uvádzame, že je možné súhlasiť s tým, že v predmetnej trestnej veci došlo k oslobodeniu príslušníkov Policajného zboru, na ktorých bola prokurátorom podaná obžaloba. Prokuratúra však v predmetnej trestnej veci využila právo podať riadny opravný prostriedok proti rozhodnutiu súdu o oslobodení obžalovaných spod obžaloby. Skutočnosť, že doposiaľ nebolo rozhodnuté o odvolaní prokurátora nie je prokuratúrou ovplyvniteľná, pretože súd koná a rozhoduje ako nezávislý orgán. Zo strany orgánov činných v trestnom konaní však v priebehu prípravného konania nedošlo k zbytočným priet'ahom.

K bodu 70 uvádzame, že v prípade je vedené vyšetrowanie sekciou kontroly a inšpekčnej služby Ministerstva vnútra SR, ktorého dĺžka vyplýva zo značného rozsahu úkonov a náročnosti ich realizácie. Z dôvodu prebiehajúcich vyšetrowaní nie je možné v súčasnosti poskytovať bližšie informácie. Zároveň v predmetnej veci príslušný prokurátor vykonáva aktívny dozor a neboli zistené priet'ahy spôsobené orgánmi činnými v trestnom konaní. Rovnako je v prípadoch v bodoch 71, 72 a 75 vedené vyšetrowanie sekciou kontroly a inšpekčnej služby Ministerstva vnútra SR, ktorého dĺžka vyplýva zo značného rozsahu úkonov a náročnosti ich realizácie.

Je potrebné uviesť, že pokiaľ získané dôkazy odôvodnia vznesenie obvinenia voči príslušníkom Policajného zboru, ktorí sa zúčastnili zásahu, bude voči týmto postupované v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku o vznesení obvinenia.

Ohľadom nezávislého kontrolného a inšpekčného mechanizmu konštatujeme, že sekcia kontroly a inšpekčnej služby Ministerstva vnútra SR je odborným útvarom priamo podriadeným ministrovi vnútra SR a vecne príslušným na vyšetrowanie trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru, ktorý v súlade s Trestným poriadkom a Trestným zákonom vyšetruje všetky trestné činy spáchané príslušníkmi Policajného zboru bez ohľadu na pohlavie, rasu alebo etnický pôvod poškodených. Vyšetrowanie možného zlého zaobchádzania s osobami obmedzenými na osobnej slobode je zabezpečované sekciou kontroly a inšpekčnej služby MV SR a zároveň Prokuratúrou SR a verejným ochrancom práv, ktorí ako ústavne konštituované orgány poskytujú najvyššiu možnú mieru garancie inštitucionálnej nezávislosti. SR zastáva názor, že miera výskytu dotknutého javu v SR nie je taká, aby si vyžadovala vytvorenie samostatného bezpečnostného zboru, ktorého náplňou činnosti by bolo len vyšetrowanie tak úzko špecifikovanej oblasti trestnej činnosti. Existujúci model vyšetrowania predmetného typu kriminality je v podmienkach SR zabezpečený spôsobom plne rešpektujúcim požiadavky nezávislosti orgánu na štruktúrach Policajného zboru a zároveň dosahuje vysokú mieru účinnosti, efektivity a odbornosti vo vzťahu k úlohám inšpekčnej

služby tak, ako sú definované zákonom, t.j. k odhaľovaniu akejkoľvek trestnej činnosti príslušníkov Policajného zboru a jej vyšetrovaniu.

Ďalej je potrebné uviesť, že trestné konanie je v Slovenskej republike upravené v zákone č. 301/2005 Z. z. Trestnom poriadku v znení neskorších predpisov, ktorý je pre všetky orgány činné v trestnom konaní záväzný. Trestný poriadok má v sebe zakomponované všetky princípy efektívneho vyšetrovania v trestných veciach, na ktoré komisár pre ľudské práva poukazuje. Právny poriadok Slovenskej republiky zabezpečuje všetkým orgánom činným v trestnom konaní (policajtom a prokurátorom) nezávislosť vo výkone ich funkcií, a to aj vo vyšetrovaní a v dozore jednotlivých trestných vecí. Podotýkam, že prokuratúra vykonáva v trestnej veci aktívnu tzv. dohľadovú právomoc a je garantom zákonnosti postupu orgánov činných v trestnom konaní. Zásada primeranosti, tak ako to naznačuje komisár pre ľudské práva vo svojej správe je v slovenskom právnom poriadku dôsledne zabezpečená. Čo sa týka uplatňovania princípu rýchlej reakcie (na spáchaný trestný čin), prokuratúra zásadne urýchlene reaguje na každý trestný čin, o ktorom sa dozvie. V súvislosti s princípom verejnej kontroly, táto nie je možná v navrhovanej podobe, pretože slovenský právny poriadok upravuje prípravné konanie ako súčasť trestného konania, ako konanie neverejné. Princíp zapojenia obete je v slovenskom právnom poriadku zabezpečený jeho právami, ktoré mu vyplývajú z postavenia svedka – poškodeného (napr. právo vyjadriť sa k veci, vyjadriť sa k už zadováženým dôkazom, žiadať náhradu škody a uplatniť dôkazy, právo navrhovať vykonanie dôkazov alebo na ich doplnenie, zúčastniť sa na hlavnom pojednávaní a ďalšie). Práva poškodeného v trestnom konaní sú široké a zabezpečujú mu efektívne zapojenie do trestného konania.

K bodu 78 uvádzame, že od 1. mája 2015 pôsobí na vybraných obvodných oddeleniach Policajného zboru celkovo 267 starších referentov pre prácu v komunitách. Z hľadiska personálneho obsadenia uvedených pracovných miest, Rómovia môžu o prijatie do Policajného zboru požiadať rovnako ako ostatní uchádzači a musia prejsť riadnym výberovým konaním s rovnakými požiadavkami na vzdelanie, fyzické a psychické predpoklady ako ostatní uchádzači.

K bodu 79 uvádzame, že tzv. rómske občianske hliadky (ROH) pod oficiálnym názvom *občianske hliadky v prostredí marginalizovaných rómskych komunít* sa realizujú prostredníctvom Implementačnej agentúry Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity iniciatívne spracoval metodickú príručku pre miestne samosprávy pod názvom „*Rómske občianske hliadky v marginalizovaných rómskych komunitách*“, ktorej cieľom je pomôcť obciam a mestám pri ich zriaďovaní a snahou zapájať Rómov z miestnych lokalít do spolupráce s mestskou políciou. Cieľom je využitie nástroja ROH v obciach na posilnenie miestneho aktivizmu, na podporu komunitného rozvoja, na zníženie páchania protispoločenských konaní, na udržiavanie verejného poriadku v lokalitách, v ktorých žijú obyvatelia marginalizovaných rómskych komunít. Pozitívnym prínosom ROH je, že členovia sú vyberaní z radov uchádzačov o zamestnanie, poberajúcich dávku v hmotnej núdzi, ktorí sú vedení na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Na návrh ÚSVRK sa výberového konania môžu zúčastniť okrem

zamestnancov úradu splnomocnenca i policajní referenti špecialisti pre prácu s komunitami. Členovia a koordinátori hliadok sú zamestnancami obce/mesta a spolupracujú okrem obecnej/mestskej polície aj s policajnými referentmi špecialistami pre prácu s komunitami.

K bodu 109 uvádzame, že členovia rómskej občianskej hliadky nie sú príslušníkmi Policajného zboru, neprešli riadnym výberovým konaním za príslušníka Policajného zboru, nemajú žiadne policajné vzdelanie a vo výkone služby nevykonávajú služobné zákroky s príslušníkmi Policajného zboru. Taktiež nevykonávajú spoločný výkon služby s príslušníkmi Policajného zboru. Policajný zbor využíva pri výkone služby inštitút „Dobrovoľného strážcu poriadku“, ktorý je upravený v siedmej hlave zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov a je potrebné uviesť, že sa nejedná o členov rómskej občianskej hliadky.

K bodu 101 uvádzame: V roku 2011 odsúhlasila vláda svojim uznesením č. 392/2011 „Návrh pilotného prístupu podpory infraštruktúry bývania zo štrukturálnych fondov Európskej únie“. Ďalším krokom bolo schválenie „Návrhu implementačného mechanizmu pre pilotný prístup na využívanie štrukturálnych fondov EÚ pre obytnú infraštruktúru“ (JESSICA), ktorý bol schválený vládou SR dňa 3.10.2012, ktorý obsahoval aj návrhy riešenia výstavby nájomných bytov pre marginalizované skupiny obyvateľstva. Tento proces bol zavŕšený vyhlásením výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci Regionálneho operačného programu (zo dňa 17.12.2013) na výstavbu nájomných bytov pre MRK (kód výzvy hROP-4.1b-2013/01).

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity v rámci Výzvy na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenie mimoriadne nepriaznivej situácie rómskej komunity podporil svojpomocnú výstavbu rodinných domov v osídleniach marginalizovaných rómskych komunít. Oprávneným žiadateľom tejto dotácie mohla byť obec alebo mesto, ktorá je zároveň aj vlastníkom nehnuteľnosti. O budúcich nájomníkoch rozhodovala sociálna komisia obce/mesta. Výsledky uvedenej aktivity poslúžili na nastavenie opatrení v oblasti bývania v operačnom programe Ľudské zdroje. (prioritná os 6 – Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou MRK).

K oblasti školstva a vzdelávania uvádzame:

Zákaz diskriminácie je zakotvený aj v školskom zákone (zákaz diskriminácie, obzvlášť segregácie, rovnoprávnosti prístupu k výchove a vzdelávaniu so zohľadnením výchovno-vzdelávacích potrieb jednotlivca a jeho spoluzodpovednosti za svoje vzdelávanie, slobodnej voľby vzdelávania s prihliadnutím na očakávania a predpoklady detí a žiakov v súlade s možnosťami výchovno-vzdelávacej sústavy).

Ministerstvo školstva jednoznačne vyjadruje odmietavý postoj k segregácii, nielen v právnych predpisoch, ale aj v rezortných predpisoch napr. Pedagogicko-organizačné pokyny na príslušný školský rok počnúc školským rokom 2012/2013 v časti 1.6.4. Národnostné menšiny, sociálne znevýhodnené prostredia, cudzinci, diskriminácia. Napríklad v školskom

roku 2015/2016 bod 7. „V školách a školských zariadeniach dôsledne uplatňovať zákaz všetkých foriem diskriminácie a segregácie. Eliminovať nežiaduce javy, akými sú priestorové, organizačné, fyzické a symbolické vylúčenie alebo oddelenie rómskych detí a žiakov v dôsledku ich etnickej príslušnosti (často v kombinácii so sociálnym znevýhodnením) od ostatných detí a žiakov. Riešiť problémy detí a žiakov pochádzajúcich z marginalizovaných skupín, ktoré komplikujú proces ich prijímania do bežných škôl a školských zariadení, zaradovania do bežných tried a výchovno-vzdelávací proces. Vytvárať vhodné podmienky na ich vzdelávanie v školách a triedach spolu s majoritnou populáciou. Pod bodom 8. Realizovať inkluzívne vzdelávanie detí a žiakov vo všetkých materských, základných a stredných školách, t. j. verejných, súkromných a cirkevných s využitím špecifických metód výučby. Podrobnosti - Úradný vestník Európskej únie 24. 12. 2013 Odporúčanie Rady z 09. 12. 2013 o účinných opatreniach na integráciu Rómov v členských štátoch.

Ako ďalšie z opatrení na dôslednú aplikačnú integráciu žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia do bežných tried základných škôl vydalo ministerstvo školstva v roku 2013 rezortný predpis pod názvom Postup centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie pri posudzovaní školských schopností detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a pri ich zaradovaní do základnej školy.

Základná škola a materská škola Šarišské Michalany – rozhodnutie okresného súdu v Prešove: podľa rozsudku sa škola dopustila diskriminácie a protiprávneho konania tým, že vytvorila rómske triedy. Súd zaviazal školu napraviť tento stav a vytvoriť zmiešané triedy (Čítajte viac: <http://sabinov.korzar.sme.sk/c/6587005/odvolaci-sud-potvrdil-segregaciu-ziakov-v-sarisskych-michalanoch.html#ixzz3kl6iGpyd>)

Od toho obdobia škola začala intenzívne konať a spolupracovať s občianskym združením EduRoma, ktorého predsedom je p. Vlado Rafael.

Súčasnosť: Škola postupne odstránila segregáciu (30.08.2015; Televízna stanica STV 1; Správy RTVS; 19:00; por. 10/22; Diana Murdziková / Janette Štefánková) vyjadrenie p. Rafaela - "Dnes môžeme jasne povedať, že škoda v Šarišských Michalanoch už nesegreguje."

Rozhodnutie Okresného súdu v Prešove týkajúce sa Základnej školy v Šarišských Michalanoch bolo pre ministerstvo školstva signálom, že školy potrebujú väčšiu pomoc. Od roku 2012 ministerstvo školstva vyhlasuje výzvu na rozvojový projekt – Podpora vytvárania pozitívnej sociálnej klímy a motivácie v multikultúrnych triedach základných škôl, resp. Podpora výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v základných školách.

Rok	Počet podporených rozvojových projektov ZŠ	Suma
2012	23	60 500,- Eur
2013	16	52 437,- Eur

2014	21	50 000,- Eur
2015	20	50 000,- Eur

Ministerstvo školstva si je vedomé, že umelá etnická segregácia je zlo, ako aj diskriminácia na základe pohlavia, veku, národnosti atď., čo v SR okrem antidiskriminačného zákona zakazuje aj školský zákon (zákaz všetkých foriem diskriminácie, obzvlášť segregácie), ďalej tento zákon zaručuje rovnaké zaobchádzanie vo vzdelávaní pre dieťa, žiaka, ale aj v pracovno-právnych vzťahoch pre pedagogických zamestnancov. Rozhodnutie Okresného súdu v Prešove k Základnej škole v Šarišských Michaľanoch je toho príkladom, pretože sa odvolal práve na platný školský zákon, ktorý zakazuje diskrimináciu - segregáciu vo vzdelávaní. V zmysle platných právnych predpisov všetky deti v školskom výchovno-vzdelávacom systéme Slovenskej republiky majú rovnocenné postavenie, s tými istými zaručenými právami a povinnosťami vrátane detí cudzincov.

V reálnom živote sa však stretávame so zdedenou rezidentnou segregáciou, ktorá sa prenáša do škôl, ako aj výraznou demografickou krivkou za posledných 10 rokov, práve v lokalitách s vysokou koncentráciou marginalizovaných rómskych komunít v porovnaní s celkovým demografickým vývojom v SR. Na jednej strane musíme pristupovať k racionalizácii siete škôl a práve v lokalitách, kde žijú marginalizované rómske komunity máme nedostatočné priestorové kapacity v materských ako aj základných školách.

K inkluzívnemu vzdelávaniu:

Všeobecne záväzné právne predpisy platné v Slovenskej republike nepodporujú umiestňovanie detí s mentálnym a psychosociálnym postihnutím do špeciálnych škôl. Príslušné ustanovenia sú nastavené tak, aby žiakom so zdravotným znevýhodnením umožňovali vzdelávanie

- a) v bežných triedach bežných škôl,
- b) v špeciálnych triedach bežných škôl,
- c) v špeciálnych školách.

Je fakt, že pojem „inkluzívne vzdelávanie“ sa v platnej legislatíve nevyskytuje, avšak pojem „školská integrácia“ (vo vzťahu k žiakom so zdravotným znevýhodnením) je v legislatíve vymedzený. Vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením formou školskej integrácie školský zákon v platnom znení zaručuje. Ustanovenie § 29 ods. 11, na ktoré sa komisár odvoláva v bode 144 svojej správy, znelo „Výkonom práv začleneného žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami nemôžu byť obmedzené práva ostatných žiakov, ktorí sú účastníkmi výchovy a vzdelávania.“ Toto ustanovenie bolo vypustené a v súčasnosti platnom znení školského zákona sa už nenachádza.

Taktiež k bodu 145 uvádzame, že za financovanie špeciálnych škôl a poradenských centier nie sú zodpovedné samosprávne regióny. Špeciálne školy i školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie (centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a centrum špeciálno-pedagogického poradenstva) sú financované zo štátneho rozpočtu, prostredníctvom ministerstva školstva a okresných úradov v sídle kraja (t. j. štátna správa).

Opatrenia smerujúce k zlepšovaniu podmienok pre inkluzívne vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením sa vykonávajú priebežne, v závislosti od materiálnych a personálnych možností.

Metodicko-poradenské centrum (MPC) realizuje vzdelávania zamerané na práva osôb so zdravotným postihnutím a ich integráciu v bežnej škole. Vzdelávania sú určené pre pedagogických zamestnancov (PZ) a odborných zamestnancov (OZ), špeciálneho vzdelávania pre výchovných poradcov, kvalifikácia Špeciálna pedagogika pre vychovávateľov a pedagogických asistentov v špeciálnych školách a špeciálnych výchovných zariadeniach a Kvalifikačné vzdelávanie pre vychovávateľov a pedagogických asistentov v školách a školských zariadeniach. MPC každoročne podporuje výber a spracovanie tém atestačných prác na prvú a druhú atestáciu so zameraním na sprístupnenie obsahu vzdelávania pre deti a žiakov s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia inovatívnymi alternatívnymi formami a metódami.

Rezort školstva Slovenskej republiky v najbližšom období (rok 2016) bude pracovať na vytvorení podkladov pre koncepcné rozvíjanie inkluzívnych podmienok v školskom systéme regionálneho školstva. Ku konkrétnemu harmonogramu nie je t. č. možné vyjadriť sa. Súčasťou koncepcnej práce bude dôsledné zhodnotenie východiskového stavu v Slovenskej republike. Pre predmetnú prácu budú prínosom teoretické zdroje a informácie pripravované do dokumentu Európskej agentúry pre špeciálne a inkluzívne vzdelávanie (European Agency for Special Needs and Inclusive Education, Position Paper on Inclusive Education Systems) s cieľom podporiť členské krajiny v ich úsilí o rozvoj a smerovanie k inkluzívnejším vzdelávacím systémom. Prvotný obsah pozičného dokumentu bude predstavený a prehodnocovaný na polročnom stretnutí zástupcov členských krajín Európskej agentúry v novembri 2015 Ríme. K príslušnému pozičnému dokumentu budeme mať ako členská krajina priamy prístup.

K vzdelávaniu k ľudským právam:

Problematika ľudských práv je rozpracovaná v štátnych vzdelávacích programoch na úrovni cieľov, ktoré sú konkretizované vo vzdelávacích štandardoch pre jednotlivé vyučovacie predmety.

Metodicko-pedagogické centrum (ďalej MPC) ako priamoriadená organizácia ministerstva školstva napĺňa vzdelávacie potreby pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov (ďalej PZ a OZ) škôl a školských zariadení s celoslovenskou pôsobnosťou. MPC so zámerom zabezpečiť plnenie Národného plánu výchovy k ľudským právam (ďalej NPVLP) v podmienkach rezortu školstva od roku 2005 organizuje vzdelávacie aktivity,

ktorých cieľom bolo zlepšiť na školách bezpečnosť, vytvoriť pozitívnu sociálno-emočnú klímu, predchádzať sociálno-patologickým javom ako šikanovanie, kriminalita, extrémizmus a realizovať informačné aktivity na boj proti terorizmu.

Obsahová tematika vzdelávacích aktivít, ale aj publikácií, zameraná na problematiku ľudských práv, bola v súlade s NPVLP na roky 2005 – 2014 integrovaná do všetkých typov vzdelávaní – cez vedúcich pedagogických zamestnancov, pedagogických zamestnancov, výchovných poradcov, koordinátorov prevencie, do vzdelávania v oblasti didaktiky, psychológie, spoločenskovedného aj viacpredmetového vzdelávania, výchovných predmetov, výchovy mimo vyučovania aj predškolskej výchovy a v dokončujúcich špecializovaných kvalifikačných štúdiách ako Etická výchova, a pod.

Pozornosť bola venovaná vzdelávaniu PZ a OZ prostredníctvom akreditovaných vzdelávacích programov (ďalej AVP), tematicky zameraných na posilňovanie úlohy celoživotného vzdelávania pri dodržiavaní ľudských práv a demokracie a podpore tolerancie a rešpektovania iných národov a kultúr (17 AVP). Celkový počet účastníkov v rokoch 2010 - 2014 bol 4 026 a počet absolventov 3 090; implementáciu tém súvisiacich s problematikou týkajúcou sa stereotypov a predsudkov, xenofóbiou, rasizmom, intoleranciou, kultúrnou identitou, kultúrnymi a náboženskými rozdielmi (21 AVP), počet účastníkov 7 663 a počet absolventov 5 572; rodovú rovnosť (3 AVP), spolu od roku 2011 do roku 2014 – 164 účastníkov a 123 absolventov; implementáciou rozvojových tém, humanitárnej pomoci, problémov súčasného sveta do výchovno-vzdelávacieho procesu (2 AVP), počet účastníkov vzdelávaní 284 a počet absolventov 237; integráciu a vzdelávanie deti cudzincov (1 AVP); koncepciu boja proti extrémizmu (10 AVP) a problematiku kyberzločinu. Problematika kyberzločinu je tematizovaná v národnom projekte Aktivizujúce metódy vo výchove, ktorého cieľom je prehĺbenie a zdokonaľovanie kompetencií PZ a OZ s dôrazom na schopnosti profesionálne využívať aktivizujúce metódy v dopravnej, etickej, mediálnej a zdravotnej výchove. (6/2013 – 11/2015) a tiež v 4 akreditovaných vzdelávacích programoch zameraných na podporu mediálnej gramotnosti. V roku 2014 sme evidovali 221 účastníkov predmetného vzdelávania a 433 absolventov.

Realizácia predmetných vzdelávacích aktivít bola v rokoch 2010 – 2014 financovaná hlavne implementáciou národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov (10/2009–10/2015) a prostredníctvom troch národných projektov zameraných na marginalizované rómske komunity.

Ku dňu 31.12. 2014 bolo v MPC akreditovaných 44 VP zameraných na problematiku ľudských práv. Od roku 2010 do roku 2014 bolo v týchto akreditovaných programoch odovzdelávaných spolu 14 794 účastníkov a 10 976 absolventov. Záujem o vzdelávacie aktivity zamerané na ľudské práva v učiteľskej verejnosti postupne narastá (viď nižšie uvedená tabuľka).

Tabuľka - aktivity týkajúce sa ľudských práv po jednotlivých rokoch.

rok	počet v ktorých realizované vzdelávania	AVP boli	účastníci	absolventi
2010	9		278	219
2011	16		2 414	1 924
2012	15		2 674	1 892
2013	26		4 116	1 585
2014	28		5 312	5 359

Pozn.: Každý rok sa vzdelávalo v AVP z predchádzajúcich rokov a aj v nových AVP.

Od roku 2005 do roku 2014 bolo v MPC k danej problematike publikovaných 108 učebných zdrojov a publikácií, tematicky zameraných na problematiku ľudských práv.

K bodu 83 a 91 uvádzame výsledky troch národných projektov MPC, špecificky zamerané na marginalizované rómske komunity, konkrétne:

1. Vzdelávanie pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít (ďalej NP MRK), ktorého cieľom je skvalitniť vzdelávacie štandardy marginalizovaných rómskych komunít prostredníctvom vzdelávania PZ a OZ, zdokonaliť schopnosti pre ich ďalšie vzdelávanie a úspešnú inklúziu na trhu práce (10/2011– 8/2015).
2. Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy (ďalej NP MRK II), ktorého cieľom je skvalitniť profesijné kompetencie PZ a OZ podieľajúcich sa na edukácii detí pochádzajúcich z marginalizovaných rómskych komunít, a tým podporiť ich sociálnu inklúziu na predprimárnom stupni školskej sústavy (2/2013-11/2015),
3. Projekt inkluzívnej edukácie/ PRINED, ktorého cieľom je prostredníctvom zavedenia inkluzívneho modelu vzdelávania vytvoriť lepšie šance pre žiakov z marginalizovaných rómskych komunít na úspešné ukončenie základného vzdelania a pokračovanie vzdelávania na ďalších stupňoch škôl, a tým aj získavanie zručností potrebných na trhu práce. (5/2014– 11/2015).

Filozofiou projektov je začlenenie čo najvyššieho počtu detí z marginalizovaných rómskych komunít do škôl, cez aktívnu osvetu rodičov a snahu zlepšiť ich pripravenosť pre vstup na primárny stupeň vzdelávania, úspešné ukončenie základného vzdelania a vytvorenie lepších šancí pre žiakov z marginalizovaných rómskych komunít na zručností potrebné na trhu práce. Rozvoj komunikačných kompetencií a podpora ovládania štátneho jazyka a jeho používanie je

prioritou nevyhnutnou na integráciu marginalizovaných rómskych komunít do majoritnej spoločnosti a ich úspešné zaškolenie a následne aj úspešnosť na pracovnom trhu.

V rámci NP MRK sa realizujú 3 vzdelávacie programy špecificky zamerané na skvalitnenie spolupráce so žiakmi a rodičmi detí z marginalizovaných rómskych komunít, spoluprácu rodiny z marginalizovaných rómskych komunít a školy v edukačnom procese a multikultúrnu výchovu v inkluzívnej edukácii.

Ako už z názvu vyplýva Národný PRojekt INkluzívnej EDukácie (PRINED) má za úlohu výrazne podporiť inkluzívne prostredie v MŠ a ZŠ s cieľom zabezpečiť predchádzanie neoprávneného zaradovania žiakov do systému špeciálneho školstva. Prostredníctvom akceleračných programov skvalitniť prípravu detí z MRK v MŠ na vstup do školy. Vytvorením inkluzívnych tímov v ZŠ projekt nadväzuje na prebiehajúce projekty Metodicko – pedagogického centra (MPC): Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít (MRK1) a Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy (MRK2). Podstatným prínosom projektu bude vytvorenie inkluzívnych tímov pozostávajúcich z pedagogických zamestnancov a odborníkov (psychológ, špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, resp. sociálny pedagóg), ktorí pri práci s deťmi nebudú pôsobiť len v školách, ale aj v teréne. Zúčastnilo sa na ňom 100 ZŠ a 50 MŠ.

K bodu 113 uvádzame: Na vyššie uvedené národné projekty MPC priamo nadväzuje projekt MRK4, ktorého hlavnými zámermi je:

- Implementácia modelu inkluzívneho vzdelávania v prostredí MŠ prostredníctvom PZ, OZ a pedagogických asistentov (ďalej PA) a tútorov v MŠ, realizácia akceleračného stimulačného programu pre deti v predškolskom veku, ktoré sú mimo školského systému.
- Podpora výrazného zlepšenia komunikácie a spolupráce s rodičmi detí a zo SZP (MRK), zlepšenia ich informovanosti o potrebách ich detí v nadväznosti na ciele edukácie v MŠ a ZŠ
- Realizácia novovytvoreného modelu neformálneho vzdelávania – zaškolenie detí v predškolskom veku, ktoré nenavštevujú z rôznych dôvodov MŠ, vytvorenie akceleračného stimulačného programu zameraného na dosiahnutie školskej zrelosti a čiastočne nahradzujúceho chýbajúce predprimárne vzdelávanie. Program budú realizovať skúsení pedagogickí zamestnanci – učiteľky MŠ v spolupráci s pedagogickým asistentom a za účasti tútorov– rodinných príslušníkov.
- V MŠ činnosť PA a odborných zamestnancov zo spádovej ZŠ pri depistážach ako prevencie nesprávneho zaradovania do špeciálnych tried
- Inštruktáže pre pedagogických zamestnancov MŠ k realizácii špecifických stimulačných programov v prostredí MŠ a neformálneho vzdelávania
- Implementácia celodenného výchovného systému v ZŠ (včítane prípravy na vyučovanie) s účasťou žiakov najmenej 3 x v týždni. Nahrádza nedostatočnú domácu prípravu žiakov z MRK a zvyšuje motiváciu pre vzdelávanie.
- Implementácia modelu inkluzívneho vzdelávania v prostredí ZŠ prostredníctvom PZ, OZ, PA
- Činnosť inkluzívnych tímov – 2 PA, špeciálny pedagóg príp. školský psychológ– úväzok 1 a sociálny pedagóg - 0,5 úväzok (2OZ) – zlepšenie školskej úspešnosti

a motivácie žiakov z MRK, skvalitnenie výchovy a vzdelávania žiakov z MRK. Počet odborných zamestnancov v prostredí ZŠ je nízky a v evalvačných správach implementovaných NP bol riaditeľmi ZŠ označený ako jeden z kľúčových faktorov inklúzie a kvality vzdelávania.

Počet zúčastnených ZŠ 120 a MŠ 50.

K bodu 65 a téme údajných násilných sterilizácií rómskych žien v SR uvádzame:

Zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnej starostlivosti“) v § 6 uvádza, že „Ošetrojúci zdravotnícky pracovník je povinný informovať o účele, povahe, následkoch a rizikách poskytnutia zdravotnej starostlivosti, o možnostiach voľby navrhovaných postupov a rizikách odmietnutia poskytnutia zdravotnej starostlivosti“ a predmetné poučenie poskytnúť zrozumiteľne, ohľaduplne, bez nátlaku, s možnosťou a dostatočným časom pre slobodne sa rozhodnúť pre informovaný súhlas, primerane rozumovej a vôľovej vyspelosti a zdravotnému stavu osoby, ktorú má zdravotnícky pracovník poučiť. Poskytnutie zdravotnej starostlivosti je teda podmienené informovaným súhlasom pacienta. Ak ale aj napriek poučeniu a odporúčaniam lekára pacient nesúhlasí s liečbou, má právo poučenie odmietnuť, o čom sa urobí písomný záznam. Ide v podstate o "informovaný nesúhlas". Každý, kto má právo dať informovaný súhlas, má aj právo informovaný súhlas kedykoľvek slobodne odvolať. Informovaný súhlas je preukázateľný súhlas s poskytnutím zdravotnej starostlivosti, ktorému predchádzalo poučenie podľa tohto zákona.

Ustanovenie § 6 zákona o zdravotnej starostlivosti pojednáva o poučení a informovanom súhlase pacienta. Podľa § 6 ods. 1 je ošetrojúci zdravotnícky pracovník povinný informovať osoby uvedené nižšie o účele, povahe, následkoch a rizikách poskytnutia zdravotnej starostlivosti, o možnostiach voľby navrhovaných postupov a rizikách odmietnutia poskytnutia zdravotnej starostlivosti, ak tento zákon neustanovuje inak. Povinnosť informovať sa vzťahuje okrem iného na osobu, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť, alebo aj inú osobu, ktorú si táto osoba určila alebo zákonného zástupcu alebo opatrovníka, ak osobou, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť je maloleté dieťa, osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo osoba s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony a vhodným spôsobom aj osobu nespôsobilú dať informovaný súhlas. Podľa § 6 ods. 2 je ošetrojúci zdravotnícky pracovník povinný poskytnúť poučenie zrozumiteľne, ohľaduplne, bez nátlaku, s možnosťou a dostatočným časom slobodne sa rozhodnúť pre informovaný súhlas a primerane rozumovej a vôľovej vyspelosti a zdravotnému stavu osoby, ktorú má poučiť. Podľa § 6 ods. 3 každý, kto má právo na takéto poučenie, má aj právo poučenie odmietnuť. O odmietnutí poučenia sa urobí písomný záznam. Podľa § 6 ods. 4 je informovaný súhlas preukázateľný súhlas s poskytnutím zdravotnej starostlivosti, ktorému predchádzalo poučenie podľa zákona o zdravotnej starostlivosti. Informovaný súhlas sa vyžaduje okrem iného aj v prípade sterilizácie. Každý, kto má právo dať informovaný súhlas,

má aj právo informovaný súhlas kedykoľvek slobodne odvolať. Ustanovenie § 40 tohto zákona znie:

„Sterilizácia

(1) Sterilizácia na účely tohto zákona je zabránenie plodnosti bez odstránenia alebo poškodenia pohlavných žliaz osoby.

(2) Sterilizáciu možno vykonať len na základe písomnej žiadosti a písomného informovaného súhlasu po predchádzajúcom poučení osoby plne spôsobilej na právne úkony alebo zákonného zástupcu osoby nespôsobilej dať informovaný súhlas alebo na základe rozhodnutia súdu na základe žiadosti zákonného zástupcu.

(3) Poučenie predchádzajúce informovanému súhlasu sa musí poskytnúť spôsobom ustanoveným v § 6 ods. 2 a musí zahŕňať informácie o

- a) alternatívnych metódach antikoncepcie a plánovaného rodičovstva,
- b) nožnej zmene životných okolností, ktoré viedli k žiadosti o sterilizáciu,
- c) medicínskych dôsledkoch sterilizácie ako metódy, ktorej cieľom je nezvratné zabránenie plodnosti,
- d) možnom zlyhaní sterilizácie.

(4) Žiadosť o sterilizáciu sa podáva poskytovateľovi, ktorý sterilizáciu vykonáva. Žiadosť o sterilizáciu ženy posudzuje a sterilizáciu vykonáva lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodnictvo, žiadosť o sterilizáciu muža posudzuje a sterilizáciu vykonáva lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore urológia.

(5) Sterilizáciu nemožno vykonať skôr ako 30 dní po informovanom súhlase.”

Na základe správy komisára Rady Európy pre ľudské práva Thomasa Hammarberga zverejnenej dňa 20. decembra 2011, bol za účelom naplnenia základných ľudsko-právnych dokumentov a zjednotenia postupu v praxi zo strany zdravotníckych zariadení pri vykonaní sterilizácií Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky pripravený návrh zákona, ktorým sa mení zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v ktorom upravilo splnomocňovacie ustanovenie na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým sa upravia podrobnosti v postupoch pri vytváraní podmienok garantujúcich poskytnutie informovaného súhlasu na vykonanie sterilizácie v súlade so smernicou prijatou Medzinárodnou pôrodnickou a gynekologickou federáciou a vzory informovaného súhlasu v štátnom jazyku a jazykoch národnostných menšín.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky vypracovalo všeobecne záväzný právny predpis „Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 56 z 23. októbra 2013, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o poučení, ktoré predchádza informovanému súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby a vzory informovaného súhlasu pred vykonaním sterilizácie osoby v štátnom jazyku a v jazykoch národnostných menšín“, ktorá nadobudla účinnosť 1. apríla 2014.

Prierezovo je problematika o nepriaznivých dôsledkoch nútenej sterilizácie premietnutá do obsahu vzdelávania všetkých študentov zdravotníckeho školstva v dennej i externej forme

štúdiá, ktorým získavajú odbornú spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností v jednotlivých zdravotníckych povolaniach (Nariadenie vlády SR č. 296/2012 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností) a to v predmetoch: profesijná etika, verejné zdravotníctvo, komunitná medicína, sociálne determinanty zdravia, gynekológia a pôrodníctvo, zdravotnícke právo, ošetrovatel'stvo, gynekologické ošetrovatel'stvo, pôrodná asistancia, ošetrovatel'stvo v komunite, urgentná zdravotná starostlivosť, multikultúrne ošetrovatel'stvo, sociálna práca a iné. Systematicky sa predmetnej tematike venuje pozornosť aj v rámci kvalifikačného špecializačného štúdiá zameraného na ošetrovatel'skú starostlivosť v študijných odboroch: chirurgia, intenzívna ošetrovatel'ská starostlivosť o dospelých, intenzívna starostlivosť v gynekológii a pôrodníctve, pôrodná asistancia a starostlivosť o ženu v rodine a komunite, ošetrovatel'ská starostlivosť v komunite, ako aj v rámci štúdiá zameraného na riadenie a organizáciu zdravotníctva s názvom Master of Public Health.

K téme deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb uvádzame, že národný projekt deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb, z ktorého výsledkov komisár vychádzal pri koncipovaní svojej správy, je pilotný projekt zameraný na overenie a nastavenie jednotného postupu procesu deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb pre osoby so zdravotným postihnutím a duševnými poruchami. Výsledky pilotného projektu budú slúžiť ako cenný zdroj dát pre prípravu ďalších projektov zameraných na proces deinštitucionalizácie a nemali by byť vnímané ako všeobecný ukazovateľ pre celé Slovensko. V roku 2016 bude v rámci celého Slovenska spustený národný projekt deinštitucionalizácie, ktorý vychádza zo skúseností spomínaného pilotného projektu.

Bratislava, október 2015